

MICHELIN

Bretania

Celtycka kraina Francji

Udane
Wakacje

Tytuł: Bretania. Celtycka kraina Francji
Tytuł oryginału: Bretagne Nord. Le Guide Vert
Bretagne Sud. Le Guide Vert

Koncepcja graficzna: Marzena Daszewska, Paweł Kosmalski
Tłumaczenie: Marta Duda-Gryc
Redaktor prowadzący: Paweł Sondej
Redakcja: Anna Palonek
Korekta: Agnieszka Szmuc
Redakcja techniczna map: Cristina Ferecatu, Mirela Spita, Daniela Veronica Buliga, Raluca Georgeta Nicola, Leonard Pandrea, Thierry Lemasson, Aurore Colombani, Stéphane Anton, Michèle Cana, Patrycja Mikulska
Skład: Magdalena Suchy-Polańska
Zdjęcie na okładce: © CW Images / Alamy

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: redakcja@bezdroza.pl
Księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:
<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bebre1>
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I
ISBN: 978-83-246-6387-3

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie
Le Guide Vert Michelin, 46, avenue de Breteuil, 75324 Paris Cedex 07
Copyright © The Michelin Corporation by Helion, Ltd.
• Kup książkę
• Poleć książkę
• Oceń książkę

• Księgarnia internetowa
• Lubie to!
Nasza społeczność

Bretania Północna

Kawiarniane stoliki na jednej z ulic Rennes
Kup książkę

Poleć książkę

Rennes★★

Stolica regionu Bretanii jest miastem uniwersyteckim i ośrodkiem kultury. Centrum miasta stanowią dwa place o eleganckiej architekturze z XVIII w. Rennes stanowi połączenie średniowiecznych uliczek i klasycystycznych kamienic oraz niezliczonych sklepów i kawiarenek.

Zwiedzanie

STARE MIASTO★★AB1

W starożytności istniało tutaj miasto galijskiego plemienia Redones o nazwie Condate. Zachowane resztki średniowiecznych murów znajdują się tam, gdzie ongiś ciągnęły się obwarowania miasta gallorzymskiego. Od XVI w. Rennes pełniło funkcję stolicy Bretanii. Na Starym Mieście zachowały się domy szachulcowe z XV–XVI w., miejskie pałace arystokraty i brukowane uliczki.

Bazylika Saint-Sauveur A1

W bazylice Zbawiciela (XVII–XVIII w.) zwraca uwagę baldachim i prospekt organowy z XVII w. Kaplica znajdująca się na prawo od wejścia jest poświęcona Matce Boskiej, która w 1357 r. miała uratować mieszkańców Rennes przed atakiem Anglików.

Zabytkowe domy A1

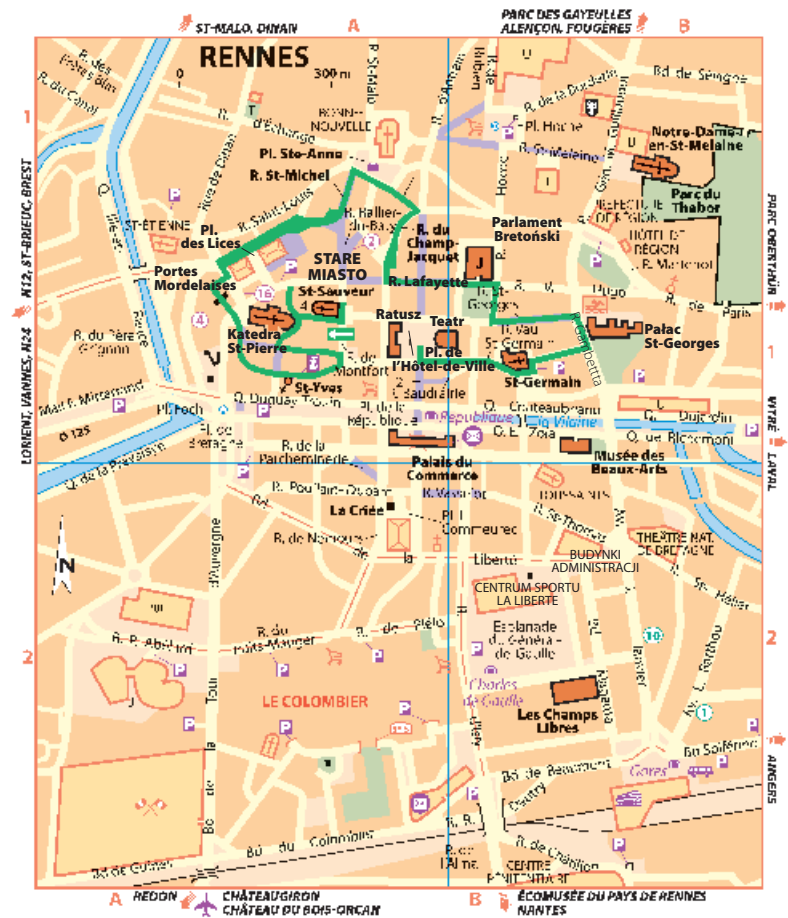
Przy **rue Saint-Sauveur** pod nr. 6 znajduje się dom kanoników wybudowany w XVI w. Najpiękniejsza średniowieczna kamieniczka przy **rue Saint-Guillaume** pod nr. 3 to dom Ti Koz, w którym mieści się klub nocny El Teatro. Zabytkowe domy wznoszą się także przy **rue de la Palette**, **rue du Chapitre** (renesansowy dom pod nr. 22, pałac Brie z XVII w. pod nr. 8 i pałac Blossac z XVIII w. pod nr. 6), **rue Saint-Yves** (domy z XVI w. pod nr. 6 i 8, kaplica Saint-Yves z XV w. pod nr. 11; w pobliżu biura informacji turystycznej, gdzie można zwiedzać wystawę poświęconą historii miasta). Przy **rue des Dames** pod nr. 10 wyróżnia się pałac Freslon de La Freslonnière.

Katedra Saint-Pierre A1

Katedra została ukończona w 1844 r. **Ołtarz★★** w kaplicy bocznej, znajdującej się przed prawym ramieniem transeptu, jest flamandzkim arcydziełem z XVI w.

Portes Mordelaises A1

Bramy będące pozostałością fortyfikacji z XV w. stanowiły główne wejście do miasta. Tędy właśnie przejeżdżali książęta Bretanii, udający się na koronację w katedrze. W 1598 r. król Henryk IV otrzymał przy bramie klucze do miasta. Zaskarbił sobie miłość poddanych

NOCLEGI	RESTAURACJE	SPIS ULIC
Arvor Hôtel..... 1	Café Breton..... 13	Rohan (r. de)..... 2
Victoria (Hôtel Le)..... 10	Goût des robes (Au)..... 2	St-Guillaume (r.)..... 1
	Portes Mordelaises (Crêperie des)..... 16	

Zabudowa szachulcowa w Rennes

formułą, której zwykle używał przy podobnych okazjach: „Są to piękne klucze, lecz większą radość sprawiają mi klucze do serc mieszkańców”.

Place des Lices A1

Plac, na którym niegdyś odbywały się turnieje rycerskie, jest dziś jednym z ulubionych miejsc spotkań młodych mieszkańców Rennes. W dwóch halach z XIX w. w sobotnie poranki odbywa się słynny Marché des Lices, jeden z najsłynniejszych targów we Francji.

Rue Saint-Michel A1

Ulica, przy której wznoszą się zabytkowe szachulcowe domy.

Place Sainte-Anne A1

Plac otaczają kolorowe domy o konstrukcji szkieletowej. Neogotycki kościół pochodzi z XIX w. W klasztorze Jakobinów (rue d'Échange) miały miejsce zaręczyny Anny Bretońskiej z królem Francji Karolem VIII. Plac, który dziś zajmują stoliki kawiarni i restauracji, tętni życiem zwłaszcza popołudniami i wieczorami.

Rue du Pont-aux-Foulons A1

Handlowa ulica, przy której wznoszą się pochodzące z XVII w. domy o drewnianej konstrukcji szkieletowej.

Rue du Champ-Jacquet A1

Ulica wychodzi na trójkątny plac, przy którym wznoszą się wysokie domy szachulcowe z XVII w. Szczególną uwagę zwraca Hôtel de Tizé (nr 5).

Ulice La Fayette i Nationale prowadzą przez część miasta zabudowaną architekturą klasycystyczną. Wśród majestatycznych budowli wyróżnia się Parlament Bretoński.

Palais du parlement de Bretagne ★★ B1

Tel.: 02 99 67 11 66 – zwiedzanie z przewodnikiem (1,5 godz.) po wcześniejszym zgłoszeniu w biurze informacji turystycznej – nieczynne 1 I, 1 V i 25 XII – 7 EUR (dzieci i młodzież 7–18 lat oraz studenci 4,50 EUR, dzieci do 7 lat wstęp wolny).

Parlament Bretoński, jeden z trzynastu parlamentów prowincjonalnych w Królestwie Francuskim, pełnił funkcję sądu, ciała ustawodawczego i politycznego. Od XVI w. miał stałą siedzibę w Rennes, które zyskało dzięki temu status stolicy regionu i miasta arystokracji.

Budowa obecnego gmachu trwała od 1618 do 1706 r. Współautorem projektu klasycystycznej budowli był architekt królowej Marii Medycejskiej, Salomon de Brosse. W ten sposób do Bretonii wkroczyła architektura paryska. Bogaty wystrój wewnątrz kontrastuje ze skromną fasadą. **Plac przed Parlamentem** okalają piękne budowle z początku XVIII w.

Rue Saint-Georges B1

Wszystkie budynki wznoszące się przy tej tętniącej życiem ulicy są zabytkowe. Hôtel de Moussaye (XVI w., nr 3) zachwyca piękną renesansową fasadą. Szachulcowe domy pod nr. 8, 10 i 12 z XVII w. mieszczą dużą księgarnię Le Faillier.

Pałac Saint-Georges B1

Pałac benedyktyńskich opatów (1670) to dziś siedziba urzędów miejskich. Ogród przed pałacem jest otwarty dla wszystkich zwiedzających.

Kościół Saint-Germain B1

Kościół w stylu gotyku płomienistego (XV–XVI w.) wyróżnia się typowym dla architektury bretońskiej drewnianym stropem. W prawym ramieniu transeptu znajduje się **witraż** z XVI w. przedstawiający sceny z życia Marii Panny i Mękę Pańską. Nawę zdobią nowoczesne witraże autorstwa Maksa Ingrandy.

Place de l'Hôtel-de-Ville A1

Plac stanowi centrum dzielnicy klasycystycznej. Po zachodniej stronie wznosi się ratusz, a po wschodniej – teatr. Perspektywę od strony południowej zamyka ozdobiony rzeźbami **Palais du Commerce** (pałac Handlu).

Hôtel de Ville – miejski ratusz został wzniesiony w 1734 r. przez Jacquesa-Julesa Gabriela. W prawym skrzydle mieści się Panteon Rennes z salą poświęconą poległym za Francję.

Musée des Beaux-Arts ★ B1

Tel.: 02 23 62 17 45 – www.mbar.org – wt. 10.00–18.00, śr.–nd. 10.00–12.00, 14.00–18.00 – nieczynne pn. i święta – 5,95 EUR (dzieci i młodzież do 18 lat wstęp wolny, studenci 3 EUR).

Muzeum Sztuk Pięknych ma bardzo elektryczny charakter – gromadzi eksponaty archeologiczne, dzieła prymitywistów włoskich oraz prace artystów współczesnych. Klejnotem zbiorów archeologicznych, obejmujących świat starożytnej Grecji, Etrurii i Rzymu, jest **Dama z Antinopolis** (III–IV w.), mumia znaleziona w Egipcie w 1909 r. W zbiorach malarskich uwagę zwraca *Polowanie na tygrysa* Rubensa i słynne **Narodziny** autorstwa Georgesa de La Toura. Malarstwo XIX-wieczne reprezentują obrazy Corota, Jongkinda, Sisleya, Denisa i Caillebotte'a. W sekcji prezentującej sztukę XX w. można podziwiać obrazy autorstwa Kupki, Tanguy'ego, Poliakkoffa i Picassa.

Domy szachulcowe

Ze względu na duże zalesienie Bretonii tradycja budownictwa szachulcowego przetrwała tu aż do XIX w. W Rennes znajduje się 280 domów o drewnianej konstrukcji szkieletowej. Najstarsze budynki pochodzą z XV w. i mają duże nadwieszenia. Budowle XVI-wieczne można rozpoznać po mniejszych nadwieszeniach i dekoracjach z motywami renesansowymi (arabeski, putta itd.). Domy z XVII w. wyróżniają się całkowicie płaskimi, symetrycznymi fasadami. Z kolei w kamienicach z XVIII w. drewniana konstrukcja szkieletowa była stopniowo zasłaniana tynkiem.

Les Champs Libres ★ B2

10 cours des Alliés – tel.: 02 23 40 66 00 – www.leschampslibres.fr – VII–VIII: codz. z wyjątkiem pn. i świąt 13.00–19.00, sb.–nd. 14.00–19.00; IX–VI: śr.–pt. 12.00–19.00, wt. 12.00–21.00, sb.–nd. 14.00–19.00 – karta Pass expos (ważna 1 dzień, upoważnia do wstępu na wszystkie wystawy) 7 EUR (zwiedzający w wieku 8–26 lat 5 EUR); wstęp na jedną wystawę (Musée de Bretagne lub wystawa czasowa) 4 EUR (zwiedzający w wieku 8–26 lat 3 EUR), Espace des Sciences 4,50 EUR (zwiedzający w wieku 8–26 lat 3 EUR). Wstęp wolny do holu, biblioteki i na wystawę „Bretagne des mille et une images” („Tysiąc i jeden obrazów Bretonii”) – sklep na parterze, restauracja na 1. piętrze.

Jest to zespół instytucji kulturalnych, w skład których wchodzi Musée de Bretagne, Espace des Sciences i biblioteka.

Musée de Bretagne – Muzeum Bretonii prezentuje historię regionu. Tu też znajduje się wystawa obrazów i fotografii „Bretagne des mille et une images” („Tysiąc i jeden obrazów Bretonii”).

Espace des Sciences – Centrum Nauki mieści m.in. **Laboratoire de Merlin (Laboratorium Merlina)**, w którym dzieci mogą wykonywać doświadczenia naukowe, oraz **planetarium cyfrowe**. Z ostatniego piętra rozpościera się piękny widok na miasto.

Parc du Thabor ★★ B1

Na terenie parku, który powstał w latach 1866–67, znajduje się m.in. ogród francuski, ogród botaniczny i woliery.

W pobliżu parku wznosi się **kościół Notre-Dame-en-Saint-Melaine** z XIV–XVII w. Wieża i transept (XI w.) stanowią pozostałość dawnego opactwa Saint-Melaine.

Okolice**Musée des Transmissions – Espace Ferrié C2**

Cesson-Sévigné, 8,5 km na wschód od Rennes – 6 av. de la Boulais – tel.: 02 99 84 32 43 – www.espaceferrie.fr – pn. i śr.–pt. 9.30–12.00 i 13.30–18.00, nd. 9.00–12.00 i 13.00–19.00, w święta po wcześniejszej rezerwacji – nieczynne wt. i sb. oraz 1 I, 1 V i 25 XII – 4 EUR (zwiedzający do 26 lat wstęp wolny), bezpłatnie 1. nd. miesiąca po 14.00.

Muzeum Transmisji jest kopalnią wiedzy dla pasjonatów systemów informatycznych i komunikacyjnych oraz technik szpiegowskich.

Écomusée du Pays de Rennes ★ C2

8 km na południe av. Henri-Fréville w kierunku Noyal-Châtillon-sur-Seiche, dalej za znakami – Rte de Châtillon-sur-Seiche – tel.: 02 99 51 38 15 – www.ecomusee-rennes-metropole.fr – IV–IX: wt.–pt. 9.00–18.00 (z wyjątkiem budynku wewnątrz 12.00–14.00), sb. 14.00–18.00, nd. 14.00–19.00; X–III: wt.–pt. 9.00–12.00, 14.00–18.00, sb. 14.00–18.00, nd. 14.00–19.00 – nieczynne pn. i święta – 4,60 EUR (dzieci i młodzież 6–14 lat 2,30 EUR).

Na terenie dużej **farmy La Bintinais** mieści się muzeum ukazujące przemiany francuskiej wsi począwszy od XVI w. Można tu również oglądać odmiany zwierząt domowych hodowanych dawniej w Bretonii (konie, krowy, świnię, kozy, owce i drób).

Châteaugiron C2

16 km na południowy wschód drogą D 463.

W miasteczku, słynącym w XVII w. z produkcji żagli okrętowych, zachowały się malownicze domy szachulcowe oraz **zamek**.

Jardins de Brocéliande B2

18 km na zachód drogą D 62. Le Pommeret – Bréal-sous-Montfort – tel.: 02 99 60 08 04 – www.jardinsdebroceliande.fr – VII–VIII: 11.00–19.00 (ostatnie wejście 2 godz. przed zamknięciem); IV–VI i IX–X: codz. z wyjątkiem nd., świąt i pn. 13.00–18.00 – 7 EUR (dzieci i młodzież 6–18 lat 3,50 EUR).

Dwa znakowane szlaki (45 min i 1,5 godz.).

Ogrody oszalałają bogactwem kolorów i zapachów kwiatów. Dzieci zainteresują zwierzęta hodowane na farmie.

informator**INFORMACJE PRAKTYCZNE**

Informacja turystyczna – Office du tourisme de Rennes – 11 r. Saint-Yves – Rennes Cedex – tel.: 02 99 67 11 11

– www.tourisme-rennes.com – VII–VIII: 9.00–19.00, nd. i święta 11.00–13.00, 14.00–18.00; w pozostałych miesiącach: 10.00–18.00, pn. 13.00–18.00, nd. i święta

11.00–13.00, 14.00–18.00 – nieczynne 1 I, 1 V i 25 XII. W biurze można uzyskać informacje o zwiedzaniu z przewodnikiem.

Rennes métropole City Pass – 13 EUR, w sprzedaży w biurze informacji turystycznej. Karta jest ważna 48 godz. Upoważnia do zakupu po obniżonej cenie biletów wstępu do najważniejszych zabytków i atrakcji w Rennes i okolicach oraz do zakupu biletów ulgowych na niektóre spektakle.

TRANSPORT

Autobus, metro – W Rennes kursuje jedna linia metra (od stacji J.-F. Kennedy do La Poterie). Komunikacja autobusowa jest obsługiwana przez przewoźnika STAR. Do dyspozycji są bilety Unité (jeden przejazd, 1,40 EUR, 1 godz.) i Journée (bilet całodzienny, 3,70 EUR). Posiadając kartę City Pass, można kupić bilety ulgowe. Informacja i sprzedaż: Infostar – 12 r. du Pré-Botté – tel.: 0 811 555 535 – www.star.fr.

NOCLEGI

Arvor Hôtel – 31 av. Louis-Barthou – tel.: 02 99 30 36 47 – www.arvorhotel.com – 16 pok. 57/70 EUR – kawa 7,80 EUR. Hotel z sympatycznym barem jest położony w pobliżu dworca.

Hôtel Le Victoria – 35 av. Jean-Janvier – tel.: 02 99 31 69 11 – www.hotel-levictoria.com – 40 pok. 62,90/85,90 EUR – kawa 10 EUR – zestaw obiadowy 14 EUR. Hotel niedaleko dworca z restauracją o swobodnej atmosferze.

RESTAURACJE

Crêperie des Portes Mordelaises – 6 r. des Portes-Mordelaises – tel.: 02 99 30 57 40 – nieczynne 1–14 I, wt. – 8/16 EUR. Naleśnikarnia znajdująca się w wprost domu Anny Bretońskiej.

Au goût des hôtes – 8 pl. Rallier-du-Baty – tel.: 02 99 79 20 36 – nieczynne początek I

– 12/30 EUR. Menu na bazie wysokiej jakości produktów i win.

Chez Kub – 20 r. du Chapitre – tel.: 02 99 31 19 31 – www.chezkub.fr – nieczynne nd. w południe i pn. – zestaw obiadowy 18 EUR – 25 EUR. Serwuje się tu dania z grilla, które można zjeść przy kominku lub w ogródku z widokiem na średniowieczną uliczkę.

Café Breton – 14 r. Nantaise – tel.: 02 99 30 74 95 – www.cafe-breton.fr – nieczynne nd. i pn. wieczorem – zestaw obiadowy 13 EUR – 22/28 EUR. Słynne bistro z tradycjami o zabytkowym wystroju i swobodnej atmosferze.

ZAKUPY

Targ – Odbywa się w soboty rano na place des Lices w Rennes i w czwartki rano w Châteaugiron.

ROZRYWKA

Teatr

Théâtre de l'ADEC Maison du Théâtre Amateur – 45 r. Papu – tel.: 02 99 33 20 01 – http://adec.mta.free.fr – nieczynne 15 VII–25 VIII – 4/6 EUR. W teatrze wystawia się sztuki amatorskich zespołów. Mieści się tu także jedna z największych we Francji bibliotek teatralnych.

Théâtre national de Bretagne – 1 r. Saint-Hélière – tel.: 02 99 31 55 33 – www.t-n-b.fr – codz. z wyjątkiem nd. i pn. 13.00–19.00, sb. 14.00–19.00. Spektakle teatralne i taneczne.

Rozrywki na świeżym powietrzu

Étang d'Apigné – tel.: 02 99 31 68 95. Osrodek sportowy położony nad sztucznym stawem ze strzeżoną plażą i strefą przeznaczoną dla miłośników modeli okrętów. Trenują tu członkowie klubu żeglarskiego z Rennes.

Do dziś zachowały się fortyfikacje zamkowe z trzynastoma basztami. W basztach Mélusine, Surienne i Raoul są prezentowane wystawy przybliżające historię tych granicznych ziem. Fortyfikacje można obejść od zewnątrz, zaczynając od place Raoul-II i kierując się w lewo, w stronę rue La Bouteiller. Idąc dalej rue de la Fourchette i rue de la Pinterie, dochodzi się do ogrodu z pięknym widokiem na dolinę Nançon i zamek. Zwiedzając twierdzę, warto wejść na basztę Mélusine (75 stopni).

MIASTO

Rue Nationale ★

Przy najpiękniejszej ulicy w mieście wznoszą się kamienice z granitowymi fasadami (XVIII w.) i balkonami z kutego żelaza.

Wieża strażnicza – Ozdobiona gargulcami wieża, która pochodzi z XIV–XV w., góruje nad obwarowaniami.

L'Artisan du Temps – Musée de l'Horlogerie – 37 r. Nationale – tel.: 02 99 99 40 98 – 15 VI–31 VIII: wt.–sb. 9.00–12.00, 14.00–19.00, nd.–pn. 14.00–18.30; 15 IX–15 VI: codz. z wyjątkiem nd. i pn. 9.00–12.00, 14.00–19.00 – możliwość zwiedzania z przewodnikiem (1 godz.) – nieczynne 1–15 IX – 5 EUR (dzieci i młodzież 10–18 lat i studenci 4 EUR). Muzeum Zegarmistrzostwa prezentuje niewielką ekspozycję, o której turystom opowiada zegarmistrz-pasjonat.

Musée Emmanuel-de-La Villéon – 51 r. Nationale – tel.: 02 99 94 12 20 – VI–IX: 14.00–19.00 – nieczynne pn. – 2 EUR (dzieci i młodzież do 18 lat oraz zwiedzający z biletem do zamku wstęp wolny). Muzeum, które mieści się w budynku z XVI w., prezentuje m.in. kolekcję dzieł z XVII–XVIII w. oraz obrazy impresjonisty Emmanuela de La Villéona rodem z Fougères.

Kościół Saint-Léonard

Kościół z XV–XVI w. wyróżnia się bogato dekorowaną fasadą. We wnętrzu na szczególną uwagę zasługują współczesne witraże. W kaplicy po lewej stronie od wejścia znajduje się witraż z XII w. przedstawiający dwie sceny z życia św. Benedykta. W kaplicy z chrzcielnicą warto zwrócić uwagę na późniejszy witraż, w który wmontowano dwa fragmenty witraży ★ z XVI w.

Kościół św. Leonarda w Fougères

Hôtel de Ville

Ratusz został wniesiony w epoce renesansu.

Jardin public ★

Park miejski został urządzony na miejscu dawnych obwarowań, na zboczu schodzącym do doliny Nançon. Roztacza się stąd wspaniały widok ★ na zamek i dzielnicę Marchix. Można stąd zejść schodami do dzielnicy średniowiecznej.

DZIELNICA ŚREDNIOWIECZNA

Quartier du Marchix ★

Place du Marchix to rynek Starego Miasta z pięknymi domami z XVI w. (nr 13 i 15). Z rue Fokéraly nad rzeką Nançon roztaczają się piękne widoki na mury. Przy rue du Nançon wznoszą się domy z XVI w. Rue des Tanneurs prowadzi na most na rzece.

Kościół Saint-Sulpice ★

Kościół wniesiony w stylu gotyku płomienistego (XV–XVIII w.) wyróżnia się bardzo jednolitą architekturą. W kaplicach przysiężną się granitowe ołtarze ★ z XV w. W kaplicy Notre-Dame-des-Maraix znajduje się ołtarz ufundowany przez Annę Bretońską. Według legendy przechowywana w kościele rzeźba Matki Boskiej została znaleziona w pobliżu zamku w 1300 r.

Fougères★★

Miasto góruje nad doliną krętej rzeki Nançon. Poniżej, na skale w zakolu rzeki, wznosi się wspaniały zamek, zaliczany do najciekawszych w Europie. Średniowieczna dzielnica i stylowe ogrody przenoszą zwiedzających do świata odległej przeszłości.

Zwiedzanie

ZAMEK★★

Tel.: 02 99 99 79 59 – VII–VIII: 10.00–19.00; V–VI i IX: codz. z wyjątkiem pn. 10.00–13.00, 14.00–19.00; X–IV: codz. z wyjątkiem pn. 10.00–12.30, 14.00–17.30 – nieczynne 1, 1 V i 25 XII – 7,50 EUR (dzieci i młodzież 6–18 lat i studenci 4,50 EUR).

Zamek, który był pierwotnie częścią systemu obronnego księstwa Bretanii, usytuowano w nietypowym miejscu, poniżej miasta. Zakole rzeki otaczające wąską skałę stanowiło znakomite naturalne miejsce obronne. Aby dodatkowo utrudnić dostęp do twierdzy, wykopano kanał, zmieniając skałę w wyspę. Zamek był połączony z miastem murami, dzięki czemu garnizon miejski mógł również brać udział w obronie twierdzy.

informator

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Informacja turystyczna – Office du

tourisme de Fougères – 2 r. Nationale – tel.: 02 99 94 12 20 – www.ot-fougères.fr – VII–VIII: 9.00–19.00, nd. i święta 10.00–12.00, 14.00–18.00; od Wielkanocy do końca VI i 1 IX–15 IX: 9.30–12.30, 14.00–18.00, nd. i święta 14.00–18.00; 15 IX–31 X: codz. z wyjątkiem nd. i świąt 9.30–12.30, 14.00–18.00; w pozostałych miesiącach: codz. z wyjątkiem nd. i świąt 10.00–12.30, 14.00–18.00, pn. 14.00–18.00.

NOCLEGI

Balzac Hôtel – 15 r. Nationale – tel.: 02 99 99 42 46 – www.balzac-hotel.fr – 20 pok. 54/66 EUR – kawa 7 EUR. Hotel urządzony w pałacu miejskim, w zabytkowym centrum Fougères.

RESTAURACJE

Crêperie Tivabro – 13 pl. du Marchix – tel.: 02 99 17 20 90 – nieczynne pn., nd. wieczorem i śr. wieczorem (VII–VIII, nieczynne wyłącznie w pn.) – 7/15 EUR. Naleśnikarnia w dzielnicy średniowiecznej w ślicznym domu szachulcowym. 15 rodzajów cydru.

Crêperie des Remparts – 102 r. de la Pinteirie – tel.: 02 99 94 53 53 – nieczynne w ferie (II) i śr. poza sezonem – 9/15 EUR. Naleśnikarnia w jednym z najstarszych domów w mieście, niedaleko zamku.

ZAKUPY

Targ – Odbywa się we wtorki i soboty rano.

Vitré★★

Obwarowania i uliczki Vitré wyglądają tak samo od pięciuset lat. Stare Miasto wznosi się na skalistym wzgórzu, górującym nad doliną rzeki Vilaine. Piękny zamek stanowi doskonały przykład średniowiecznej architektury obronnej.

Zwiedzanie

ZAMEK★★

Pl. du Château – tel.: 02 99 75 04 54 – IV–IX: 10.30–12.30, 14.00–18.30; X–III: codz. z wyjątkiem nd. przed południem i wt. 10.30–12.15, 14.00–17.30 – nieczynne 1 I, Wielkanoc, 1 XI i 25 XII – 4 EUR (dzieci i młodzież do 18 lat wstęp wolny).

Pierwszy zamek, wzniesiony w tym miejscu w XI w., był kilkakrotnie przebudowany w XIII, XIV i XV w. Wejścia do twierdzy broni most zwodzony i brama obronna flankowana dwiema wieżami z machikułami. W południowym narożniku murów wznosi się donżon (tour Saint-Laurent, czyli wieża św. Wawrzyńca), w północno-wschodnim – wieża Magdaleny (tour de la Madeleine), a w północno-zachodnim wieża Montafilant. Na dziedzińcu po prawej stronie można podziwiać romański portal. W wieży św. Wawrzyńca znajdują się rzeźby, grobowce i tapiserie pochodzące z XV i XVI w. Z wieży Montafilant roztacza się wspaniały widok na miasto. W wieży Oratoryjnej (tour de l'Oratoire), zawdzięczającej swą nazwę renesansowemu oratorium, można podziwiać tryptyk z XVI w. ozdobiony 32 emaliowanymi plakietkami z Limoges.

MIASTO

Spacer najlepiej zacząć na place du Château.

Rue de la Baudrairie★★

Najpiękniejsza ulica w mieście nosi nazwę cechu rymarzy.

Rue d'En-Bas

Wśród szachulcowych domów zwraca uwagę Hôtel du Bol d'Or (1513) pod nr. 10, z ciekawą klatką schodową.

Przy rue Sévigné pod nr. 9 wznosi się Hôtel de Sévigné-Nétumières z XVIII w., zbudowany na miejscu domu, w którym mieszkała słynna pisarka, markiza de Sévigné.

Rue Poterie

Spośród wielu pięknych budowli szachulcowych wyróżnia się dom de l'Isle, wznoszący się na rogu rue Poterie i rue Sévigné.

Mury miejskie★

Przy place de la République wznosi się wieża Bridolle (XV w.). Z murów w południowej części miasta do dziś zachowały się jedynie fragmenty, ale w północnej i wschodniej części Vitré wciąż można podziwiać stare obwarowania.

Kościół Notre-Dame★

Kościół ten został wzniesiony na przełomie XV i XVI w. Warto zwrócić uwagę na znajdującą się na zewnątrz kościoła ambonę, z której głoszone kazania do wiernych. Wewnątrz, w nawie bocznej po prawej stronie (3. przęsło), kryje się renesansowy witraż przedstawiający wyjazd Chrystusa do Jerozolimy.

Przy rue Notre-Dame pod nr. 27 pięknie rzeźbionymi portalami i lukarnami pyszni się Hôtel Hardy (XVI w.).

PRZEDMIEŚCIA

Musée Saint-Nicolas

Wejście drzwiami po lewej – 15 r. Pasteur – tel.: 02 99 75 04 54 – www.mairie-vitré.fr – IV–IX: 10.30–12.30, 14.00–18.30; X–III: pt. i sb. 10.30–12.15, 14.00–17.30, nd. 14.00–17.30 – nieczynne 1 I, Wielkanoc, 1 XI i 25 XII – 4 EUR (dzieci i młodzież do 18 lat wstęp wolny).

W kaplicy z XV w., w której zachowały się freski z XV i XVI stulecia, mieści się obecnie muzeum sztuki sakralnej.

Tertres-Noirs★★★

Dojście: rue de Brest i chemin des Tertres-Noirs, należy skręcić w prawo za mostem na rzece Vilaine. Z kopca roztacza się piękny widok★★ na Vitré i zamek.

Okolice

La Guerche-de-Bretagne

W baronii należącej niegdyś do Du Guesclina zachowała się kolegiata z 1206 r. (z tego okresu pochodzi chór, apsyda i romańska wieża). Nawa została zbudowana w XVI w., a pozostałe części budowli powstały w XIX w. Stalle pochodzą z początku XVI w.

La Roche-aux-Fées★

Jest to jeden z najpiękniejszych zabytków megalitycznych w Bretanii, pochodzący z epoki neolitu (4 tys. lat p.n.e.). Ten zespół bloków skalnych został wykonany z czerwonego łupku. Legenda głosi, że głazy przeniosły w to miejsce w swoich fartuchach wróżki. Grobowiec korytarzowy z dużą komorą składa się z 42 głazów, z których sześć waży od 40 do 45 ton.

Maison de la Roche-aux-Fées – Essé – tel.: 02 23 31 03 13 – VII–VIII: 11.00–18.00; V, VI i IX: sb.–nd. i święta 11.00–18.00. W pobliżu grobowca znajduje się centrum informacji turystycznej organizujące ciekawe wystawy i imprezy.

Baszty zamku w Vitré

informator

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Informacja turystyczna – Office du tourisme du pays de Vitré – Pl. du Gén.-de-Gaule – Vitré – tel.: 02 99 75 04 46 – www.ot-vitre.fr – VII–VIII: 9.30–12.30, 14.00–18.30, nd. i święta 10.00–12.30, 15.00–18.00; IV–VI i IX: codz. z wyjątkiem nd. i świąt 9.30–12.30, 14.30–18.00, sb. 10.00–12.30, 15.00–17.00, pn. 14.30–18.00; X–III: śr.–pt. 9.30–12.30, 14.30–18.00, sb. 10.00–12.30, 15.00–17.00, pn. i wt. 14.30–18.00.

Office du tourisme de La Guerche-de-Bretagne – 14 r. d'Anjou – La Guerche-de-Bretagne – tel.: 02 99 96 30 78 – www.laguerchedebretagne-tourisme.fr – 9.45–12.30, 14.00–17.45, sb. 9.00–12.30 – nieczynne pn., nd. i święta oraz VI po południu.

NOCLEGI

Hôtel du Château – 5 r. Rallon – tel.: 02 99 74 58 59 – www.hotelduchateau-vitre.fr – 23 pok. 52/65 EUR – kawa 8,50 EUR. Mały rodzinny hotel. Z niektórych pokoi roztacza się widok na zamek.

Hôtel Ibis – 1 bd Chateaubriant – tel.: 02 99 75 51 70 – www.ibishotel.com – 62 pok. 62/95 EUR – kawa 9 EUR. Nowy hotel znajdujący się niedaleko średniowiecznej starówki.

RESTAURACJE

Le Pichet – 17 bd Laval – tel.: 02 99 75 24 09 – www.lepichet.fr – nieczynne śr. wieczorem, czw. wieczorem i nd. – 19/60 EUR. Dom z ogrodem, w którym latem stoją kawiarzynie stoliki.

ZAKUPY

Targ – Odbywa się w poniedziałki rano w Vitré przy place du Marchix, a w soboty rano przy rue de la Poterie; we wtorki rano można udać się na targ w La Guerche-de-Bretagne.

Jarmark ludowy – Odbywa się w czwartki (VII–VIII) na placu przed dworcem w Vitré. Produkty regionalne, wyroby rzemieślnicze.

Forêt de Paimpont★

Domy Paimpont ukazują się nagle wśród drzew kompleksu leśnego Forêt de Paimpont, niezwykłym zaczarowaną wioską. W tym lesie, uważanym za legendarny las Brocéliande, kryje się wiele miejsc, których dotknęły stopy Merlina i wróżki Wiwiany. Dziś odbywają w nim ćwiczenia elewów szkół wojskowych z Saint-Cyr-Coëtquidan.

Zwiedzanie

ZAMKI I LEGENDY

Wycieczka jednodniowa.

Trasa rozpoczyna się w Saint-Léry i pozwala zobaczyć najważniejsze miejsca w lesie Paimpont.

Kościół de Saint-Léry

Kościół z XIV w. pyszni się pięknym renesansowym portalem zwieńczonym rzeźbioną arkadą. Przy wejściu, po prawej stronie, można rozpoznać postacie Madonny, anioła, św. Michała i potępienia.

Zamek w Comper – Centre de l'imaginaire arthurien (Centrum Arturiańskie)

Tel.: 02 97 22 79 96 – www.centre-arthurien-broceliande.com – VII–VIII: codz. z wyjątkiem śr. 10.00–19.00; IV–VI i IX–15 X: codz. z wyjątkiem wt. i śr. 10.00–17.30 – nieczynne 1 I, 1 i 11 XI, 25 XII – 5,50 EUR (dzieci i młodzież 8–18 lat 4,50 EUR).

Z oryginalnego średniowiecznego zamku zachowała się tylko część obwarowań i duża baszta. Główne skrzydło zostało odbudowane w XX w.

Centrum Arturiańskie organizuje wystawy, imprezy i gry poświęcone średniowieczu, Celtom i legendom arturiańskim. W Comper miała wszak urodzić się wróżka Wiwiana, i to tu, w kryształowym zamku w głębi jeziora, wychowała Lancelota, męznego rycerza króla Artura.

Tombeau de Merlin

Grób wielkiego czarnoksiężnika Merlina może rozczarować: składa się z dwóch łupkowych płyt. To właśnie tutaj Wiwiana uwięziła Merlina, tworząc wokół niego dziewięć magicznych kręgów. Bijące niedaleko **Fontaine de Jouvence (Źródło Wiecznej Młodości)** jest niezbyt imponującą sadzawką.

Étang du Pas-du-Houx

Jest to największe jezioro w lesie (86 ha). W 1912 r. wzniesiono nad jego brzegami dwa zamki: Brocéliande i Pas-du-Houx.

Paimpont

Wież położona w głębi lasu została zbudowana pod koniec XVIII w., choć ślady pierwszego osadnictwa w tym miejscu pochodzą jeszcze z epoki neolitu. W VII w. w Paimpont założono klasztor. **Kościół opacki** z XIII w. został w XVII w. wyposażony w bogato zdobione boazerie.

Les Forges-de-Paimpont

Tel.: 02 99 61 85 48 i 06 26 78 30 62 – www.forges-de-paimpont.eu – VII–VIII: 10.00–12.00, 14.00–18.00; IX–XI i II–VI: nd. 14.00–18.00 – 3 EUR (dzieci do 12 lat wstęp wolny).

Malownicza osada położona nad stawem swoją nazwę zawdzięcza kuźniom, które działały tu od XVI do końca XIX w. i w których wytapiano żelazo.

Kościół w Beignon

Świątynię zdobią piękne witraże z XVI w.

Zamek w Trécesson

1 VII–15 VIII. Wzniesiony pod koniec XIV w. zamek zachował wiele charakterystycznych elementów architektury średniowiecznej.

Kościół w Tréhoureuc

Mozaiki i obrazy, które można podziwiać w kościele (XVII w.), ilustrują legendę o rycerzach Okrągłego Stołu.

Val sans retour

Dolina Bez Powrotu jest jednym z legendarnych miejsc w lesie Brocéliande.

Brocéliande, kraina legend

To właśnie w tym mitycznym lesie można znaleźć miejsca związane z ważnymi postaciami cyklu legend arturiańskich. Najsłynniejszą z nich jest czarnoksiężnik Merlin, którego grób znajduje się niedaleko Źródła Wiecznej Młodości. Podania nie określają, gdzie znajduje się skała, z której Artur wyciągnął miecz Ekskalibur, ani gdzie stał Okrągły Stół dla 365 rycerzy króla, ale same imiona Lancelota czy Wiwiany wystarczą, by mieć wrażenie, że wstąpiło się do krainy legend.

Tajemnicza atmosfera lasu Brocéliande stała się inspiracją dla powstania wielu legend

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
Helion SA

Bretania

Celtycka kraina Francji

Ruszajcie w świat z przewodnikami Michelin!

Zapraszamy w podróż po najwspanialszych regionach świata.

W trzech częściach przewodnika z serii „Udane Wakacje” znajdziecie niezbędne informacje o celu Waszej podróży:

- informacje praktyczne – przydatne przed podróżą i w jej trakcie
- zaproszenie do podróży – część zawierająca informacje geograficzno-historyczne i kulturowe
- zwiedzanie Bretanii – rozdział prezentujący interesujące miejsca i trasy zwiedzania

Gwiazdki (tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych)

- ★★★ zobacz koniecznie
- ★★ warto odwiedzić
- ★ godne uwagi

Precyzyjne **mapy**:

- mapy atrakcji Bretanii Północnej i Południowej na wewnętrznych stronach okładki
- plany najważniejszych miast

Nr katalogowy: 11741

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
tel.: 0 801 339900
kom.: 0 601 339900

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

Cena 19,90 zł

ISBN 978-83-246-6387-3

9 788324 663873 >